

SÓNG

(XUÂN QUỲNH)

I – BÀI TẬP

- 1.** Câu hỏi 1, sách giáo khoa, trang 124.
- 2.** Bài thơ được kết cấu theo cách triển khai hai hình tượng sóng đôi là "sóng" và "em". Nhận xét về ý nghĩa và hiệu quả của cách kết cấu ấy.
- 3.** Bài tập nâng cao 1, sách giáo khoa, trang 124.
- 4.** Anh (chị) cảm nhận thế nào về tâm hồn người phụ nữ được biểu hiện trong bài thơ *Sóng* ?

50

"Này anh, em biết - Rồi sẽ có ngày - Dưới hàng cây đây - Ta không còn bước - Như người lính gác - Đã hết phiên mình").

- 4.** Học sinh cần nêu sự cảm nhận của chính mình, nhưng cũng nên lưu ý tới những đặc điểm nổi rõ của tâm hồn người phụ nữ – tức nhân vật trữ tình "em" trong bài thơ. Đó là một tâm hồn rất chân thành, sôi nổi và mạnh mẽ, hết mình trong tình yêu. Tâm hồn ấy mạnh dạn, thành thực tự bộc lộ, nhưng vẫn là một tâm hồn đầy nữ tính và nhất là rất trọn vẹn, thuỷ chung. Cảm nhận được sự hữu hạn của cuộc đời, năm tháng, nên người phụ nữ ấy càng khao khát được vĩnh viễn hoá tình yêu của mình với thời gian.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Bài thơ có một âm điệu dào dạt, nhịp nhàng gợi ra các con sóng liên tiếp gối nhau, lúc tràn lên sôi nổi, lúc êm dịu lắng lại. Thể thơ năm chữ với những dòng thơ thường là không ngắt nhịp và nhiều vần được lặp lại, cùng với hình tượng sóng trở đi trở lại đã tạo ra nhịp điệu và âm hưởng ấy của bài thơ. Nhưng sự mô tả nhịp điệu của sóng cũng chính là để diễn tả nhịp điệu bên trong của tâm hồn người phụ nữ đang yêu.

2. Hình tượng nổi lên và bao trùm toàn bài là "sóng". Nhưng còn có một hình tượng nữa gắn liền với "sóng" là "em". "Sóng" là hình ảnh ẩn dụ của tâm hồn người con gái đang yêu, là sự hoá thân của "em". Hai nhân vật ấy tuy là một nhưng lại phân đôi ra để soi chiếu vào nhau, cộng hưởng. Tâm trạng của người phụ nữ đang yêu soi vào sóng để thấy mình rõ hơn, nhờ sóng để biểu hiện những trạng thái xúc động, những khao khát mãnh liệt của mình. Sáng tạo một cặp hình tượng sóng đôi như vậy, nhà thơ đã tìm được cách biểu hiện tình cảm, cảm xúc vừa rất cụ thể, hữu hình, vừa chính xác và gợi cảm, lại rất tự nhiên. Thơ Xuân Quỳnh cũng thường có những hình ảnh như vậy : *Thuyền và biển, Đồi đá ong và cây bạch đàn, Gió Lào cát trắng, Hoa cỏ may,...*

3. Với những câu thơ nêu trong bài tập, có thể có hai cách hiểu :

- Thể hiện niềm tin trọn vẹn vào tình yêu và vào chính mình : Cuộc đời tuy dài rộng, con đường dù còn rất xa, nhưng tình yêu sẽ giúp ta vượt qua được tất cả.
- Thể hiện dự cảm lo âu về sự không bền vững mãi mãi của tình yêu, như cuộc đời con người dù dài thế rồi cũng đến lúc phải ngừng lại, biển dù mênh mang tới đâu cũng vẫn có giới hạn.

Cách hiểu nào trong hai cách hiểu trên cũng đều có căn cứ nhất định. Nếu đặt trong cảm hứng và giọng điệu chung của bài thơ thì người ta dễ nghiêng về cách hiểu thứ nhất. Bởi vì, tâm hồn người phụ nữ đang yêu được bộc lộ trong bài thơ chẳng những đầy khát khao, tha thiết mà còn trọn vẹn với niềm tin ở tình yêu. Nhưng nếu đặt khổ thơ này trong quan hệ gắn bó với khổ thơ kết và nhìn rộng ra trong thơ Xuân Quỳnh, thì cách hiểu thứ hai có lí hơn. Cảm thức về thời gian chảy trôi thường đi liền với một dự cảm lo âu về sự biến đổi, phai nhạt, không vững bền của tình yêu, hạnh phúc. Nét tâm trạng ấy thể hiện rõ trong thơ Xuân Quỳnh ở giai đoạn sau, nhưng không phải là không có sự dự báo ở ngay chặng đường đầu, khi hồn thơ ấy còn rất trẻ trung, sôi nổi và đầy niềm tin. (Chẳng hạn, ngay ở một trong những bài thơ đầu tay *Chồi biếc* của Xuân Quỳnh, cũng đã có những câu :